

FLENSBORG AVIS

Oktober 2020

SYDSLESVIGMAGASIN

Interesseret i grænselandet og Tyskland?

På vores hjemmeside sammenfatter vi de seneste nyheder - på dansk.

Om mindretallet, om Tyskland og sågar et blik på Danmark med sydslesvigske briller.

Indtast www.fla.de eller scan QR-koden

FLENSBORG AVIS

...vi gør Danmark lidt større

SSW vil til Berlin
SSWs landsmøde besluttede trods modstand fra 40 procent af de delegerede at stille op til Forbundsdagen.

4

Dronningen kom til Danevirke
Maleri af dronning Thyra blev fundet på Lolland og skænket til Danevirke Museum i Sydslesvig.

22

Stand-up-paddling kender ingen grænser
Sydslesvigs danske Ungsomsforeninger fik danske, tyske og sydslesvigske paddlere ud på de vilde vover på Flensborg Fjord

6

Ministre tænder på mindretallet
Slesvig-Holstens ministerpræsident Günther, Danmarks Mette Frederiksen og den danske kulturminister har alle besøgt mindretallet i 100-året.

28

De må selv definere
Sydslesvigudvalgets nye formand, Enhedslistens Christian Juhl bevilger penge, men vil i øvrigt lade mindretallets organisationer styre tingene selv.

10

Endnu ældre handelsplads fundet nær Hedeby
Nye fund viser, at der har været en handelsplads ved Ellingsted flere hundrede år før Hedeby blev etableret.

30

Mindretal i 100 år
Det danske mindretal i dets nuværende form fylder i år - sammen med flere af dets foreninger - 100 år.

14

Gejstlige lancerer nyt tosproget kortspil
En tysk præst i Danmark og en dansk provst i Tyskland opfandt et nyt kortspil i anledning af genforeningsåret.

32

Hellige køer i skudlinjen
Forvaltningschefer for ni organisationer i Sydslesvig præsenterer fire mulige modeller for fremtiden i ny rapport.

20

De delegerede sad af sikkerhedshensyn spredt. Men de var også delt i forhold til opstilling til forbundsdagen. Foto: Peter Hansen

SSW vil i Forbundsdagen

Med lige under 60 procent jastemmer besluttede mindretalspartiet på sit landsmøde i september at stille op til forbundsrepublikkens parlament i Berlin.

Af Peter Hansen

19. september besluttede Sydslesvigsk Vælgerforening, at partiet efter næsten 60 år igen vil søge valg til den tyske forbundsdag.

Næsten 30 delegerede havde ordet til debatten på SSWs landsmøde. Den overvejende del af dem var tilhængere af at stille op. Navnlige talte – ikke overraskende – samtlige landsstyrelsesmedlemmer, der havde ordet for opstilling.

Men der var også et par politiske sværvægttere blandt modstanderne. Svend Wippich, der er formand for Slesvig-Flensborg Amt, og Björn Ulle-

seit, der er gruppeformand i byrådet i Harreslev, en af højborgene, hvor SSW sidder på 8 af 23 medlemmer, vendte sig begge imod tanken. Og dagen før landsmødet var tidligere partiformand, Gerda Eichhorn medunderskriver af et læserbrev, der advarede mod opstilling.

fast, at vi bevæger os i det nære, sagde han.

Han var alvorligt i tvivl om, at man ville kunne overbevise 50.000 vælgere om, at det ville være en god ide at stille op.

Netop den betænkelighed delte Svend Wippich.

“

Jeg kan ikke en gang love, at jeg selv vil stemme på SSW.

”

Björn Ulleseit slog i sit indlæg på, at SSW er – og bør være – et regionalt mindretalsparti.

- Med parolen "Näher dran" slår vi

- 30 procent af vore medlemmer er imod. Hvis 30 procent af vore vælgere også er, bliver vi ikke valgt.

Lis Bewernick fra Lyksborg mente

også, at vælgernes loyalitet overfor SSW er bundet op på det nære, det lokale og regionale.

Til forbundsvalget vil de hellere, mener hun, stemme efter deres holdning til egentlige politiske emner.
- Jeg kan ikke en gang love, at jeg selv vil stemme på SSW til forbundsvalget, sagde Lis Bewernick.

Unge vil mere end det nære

Men netop det at mindretallets folk også har en holdning til miljø, socialpolitik, arbejdsmarked og så videre, var for Maylis Roßberg, der er næstformand i SSW-Ungdom, en god grund til at sige ja.
De unge fra mindretallet går, mener hun, til andre partier ikke fordi, de er uenige med SSW, men fordi de også vil kunne engagere sig forbundspolitisk.

- Det kan ikke nytte, at vi skubber ungdommen fra os, fordi vi ikke tør tro på os selv, sagde Maylis Roßberg. Generelt handlede debatten meget om, hvorvidt en opstilling ville kunne tiltrække eller fastholde vælgere og medlemmer eller det modsatte.

En er mere end ingen

Partiets formand, Flemming Meyer slog dog i sin forelæggelse af forslaget på, at en SSW'er i Forbundsdagen ville kunne gøre en forskel.

Partiformand Flemming Meyer anbefalede forslaget. Foto: Peter Hansen

- Her havde et SSW-mandat i Forbundsdagen kunnet gøre en forskel, sagde han.

Og han afviste, at et enkelt mandat intet kan udrette. Flemming Meyer henviste til tidligere enegængere fra mindretallet i den tyske rigsdag og i Landdagen i Kiel.

- At påstå at en mand ikke kan gøre

Her havde et SSW-mandat gjort en forskel.

- Hvor var de andre partiers forbundsmedlemmer fra Slesvig-Holsten, da man vedtog en trafikpolitik, der begunstiger Bayern, men knap nok nævner Slesvig-Holsten, spurgte han. Meyer savnede også deres stemmer, da Tyskland og Danmark lukkede grænsen, uden først at tale med hinanden om det.

en forskel, er at kaste vrage på de resultater, de nåede, sagde han. SSW er også ved valg til Forbundsdagen undtaget fra den tyske valglovs fem-procent-spærregrense. Nu følger arbejdet med at finde kandidater ude i kredsen, også i dem, hvor der var modstand mod opstillingen.

Lis Bewernick ville ikke en gang love selv at stemme på SSW. Foto: Peter Hansen

Hinnerk Peteren deltog også selv i den hårde etape. Han smed brættet fra sig, og fløj over målstregen, forbi den nærmeste konkurrent.
Foto : Dansk Surfer- og Raftingforbund

SDU gik over grænsen og gik på vandet

Sydslesvigs Danske Ungdomsforeninger arrangerede SUP-stævnen over den våde grænse.

Af Jens Nygaard

Egentlig var det et arrangement, der skulle have været afviklet med afgang fra den indre havn i Flensborg og som et led i markeringen af

100-året for den nye grænse. Men det satte coronaen en stopper for, og lørdag kunne omkring 80 stand-up padlere i stedet starte fra Wassersleben - og for de dygtigste af dem med kurs mod Skovsende, nær Lyksborg. - Det var Dansk Surfer- og Raftingforbund, DSRF, der satte Sydslesvig i gang med denne sportsform og blandt andet lånte os brætter for

to år siden. Så vi ville meget gerne være med som delarrangør af en af sæsonens konkurrencer, fortæller Jan Hinnerk Petersen, der er konsulent ved Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger, SdU. Han kan se, at stand-up paddling nu tilbydes af fire klubber i Sydslesvig. I alt 80 havde meldt sig til konkurrencen fra den store strand ved Was-

Niels Lønborg var både koordinator og deltager. Og vandt den lange etape. Foto : Dansk Surfer- og Raftingforbund

En af de danske deltagere. Foto : Dansk Surfer- og Raftingforbund

En af kombattanterne i den korte etape går i land. Foto : Dansk Surfer- og Raftingforbund

“

Kraftig vind førte nogle af deltagerne ud på fjorden.

”

sersleben, og det var der god tilfredshed med - her midt i en coronatid.

Forskellige etaper

15-16 ikke så erfarne skulle bare ud på et Fun-Race ned til den danske roklub, mens hele 65 padlere tog

den lange tur ud over fjorden og til Skovsø. Det var en tur på cirka 12 kilometer. Ovre på den anden side stod der så en bus og en lastbil - og en kasse med mundbind - og ventede på at køre dem tilbage. Klokken 12 startede det lille race, og

det viste sig at være lidt problemfyldt.

- Der var byer og nogle kraftige kastevinde, der førte en del af deltagerne ud på fjorden, så de måtte hentes ind af vore både, fortæller Jan Hinnerk Petersen.

Omkring klokken 14 løjede vinden lidt af, men på den lange tur var der modvind på vejen ned mod den danske roklub, så der skulle bruges kræfter. Og da kursen blev sat tværs over fjorden, var der bølger på op mod en meter.

- Så de kom på hårdt arbejde, men der var enighed om bagefter, at det havde været en berigende oplevelse, fortæller konsulenten fra SdU. Han kunne konstatere, at der også havde været en håndfuld danske sydslesvigere blandt deltagerne.

For ikke så kyndige så det ret så voveligt ud med en tur tværs over fjorden på de små brætter.

- Men de er i virkeligheden ret solide, og deltagerne er vant til lidt blæst og bølger, fortæller Jan Hinnerk Petersen.

Vinderen af den lange tur blev Niels Lønborg fra Odense. Han er også dansk landstræner.

Momme Hess, en af de sydslesvigske deltagere. Han er pædagog i et danske børne- og ungdomshus i Flensborg. Foto : Dansk Surfer- og Raftingforbund

Ved starten. Feltet passerer den nu genåbnede grænseovergang ved Skomagerhus.
Foto : Dansk Surfer- og Raftingforbund

Christian Juhl vil ikke blande sig i mindretallets interne debatter. Men pengene skal bruges til det, de er givet til, understreger han. Foto: Annelise Mølvig

Han har kassen - men mindretallet lægger kursen

Christian Juhl er ny formand for Sydslesvigudvalget og afviser at administrere mindretallet. På et punkt melder han dog klart ud: Tilskuddet til mindretallet bliver ikke større, og pengene skal bruges til det, de er øremærket til.

Af Annelise Mølvig

- Jeg støtter mindretallet. Ikke fordi det er dansk, men fordi det er et mindretal og skal have gode forhold, hvilket kan være med til at støtte

andre mindretal, siger Christian Juhl, formand for Folketingets sydslesvigudvalg. For ham er det danske sprog en ret, men ingen pligt.

- Et mindretal har ret til at tale sit eget sprog og have sin egen kultur, men gjorde vi dansk til en pligt, så blev det tomt.

”
”
ff
Organisationerne skal selv finde ud af, hvad de har brug for.

Føler man sig dansk, er man dansk, fastholder Christian Juhl. Foto: Annelise Mølvig

En af Christian Juhls første opgaver som formand var at overbringe SSWs landsmøde en hilsen. Foto: Lars Salomonsen.

“

Gode forhold i Sydslesvig kan bane vej for andre mindretal.

”

Christian Juhl fremhæver København-Bonn-erklæringerne, der siger, at man ikke må udøve sindelagskontrol. - Føler man sig som dansk, så er man dansk, men mindretallet lever i et flertalssamfund og skal derfor kunne flertalssproget, og det kan være svært for nogle af lære dansk, siger han. Han tror tilføjer han, at de unge

har lettere ved at blive to-sprogede, fordi de ved siden af flertalssproget har haft dansk siden vuggestuen. Han understreger, at han altid har undgået nationalisme og siger: - Vi har folk i Sydslesvigudvalget, der støtter mindretallet, fordi det er dansk. Det er grunden til, at FUEN, der arbejder for alle europæiske

mindretal, ikke længere understøttes af udvalget. Det er fint at have en national stolthed, men den form for nationalisme, hvor man tror, at man er bedre end andre, den abonnerer jeg ikke på. Christian Juhl blev valgt ind i Folketinget for Enhedslisten i 2011, i 2015 blev han medlem af Sydslesvigudval-

get, som han har været formand for siden september 2019.

Han var en af forkæmperne for, at Sydslesvigudvalget skulle udvides fra fem til syv medlemmer.

- Det er flere partier med, og det giver en mere mangfoldig og nuanceret debat, siger han.

Under coronaen har udvalget holdt Skypemøder med mindretallet. Noget der ikke tidligere har kunnet lade sig gøre.

Skoledebatten følger han også tæt, men siger, at selv om de tyske udgifter stiger mere end det danske tilskud, må Skoleforeningen selv organisere sig ud af det.

- Skoleforeningen er ramt hårdt, men medlemmerne må selv diskutere, hvor små skoler de vil have, og hvad der pædagogisk og økonomisk er en god løsning, siger Christian Juhl.

Han gør det dog klart, at den ramme, udvalget har til mindretallet, ikke

så er det vigtigt for ham også at være fysisk til stede og tale med folk.

- Det er vigtigt for os at være med, for eksempel da SSF holdt formandsvalg, og nu i september, da Sydslesvigudvalget tager til Sydslesvig og mødes med de forskellige foreninger, og ikke mindst årsmøderne.

Blandt de kommende arbejdsopgaver er at gøre det nemmere for pendlere at krydse grænsen trods corona-reglerne.

Det er fint at have en national stolthed, men...

- Tidligere har vi fået at vide, at det ikke kunne lade sig gøre, men det kan det.

Udvalget har haft mange Skypemøder med foreningerne om for eksempel strukturdebatten.

- Selvfølgelig kan de digitale møder ikke erstatte de fysiske, men det er meget at bede en person rejse til København bare for et møde på en halv time, siger Christian Juhl

Han ser det som en stor gevinst, at alle nu er fortrolige med de digitale møder.

bliver opskrevet væsentligt.

Coronaen har foreløbig kostet Danmark 350 milliarder kroner, hvilket er en tredjedel af det normale årsbudget.

Pendlere og indfødsret

Christian Juhl synes, at samarbejdet mellem Sydslesvigudvalget og mindretallets foreninger kører rigtig godt.

En forening har dog mistet tilskud, nemlig Fælleslandboforeningen for

- Anni Matthiesen har foreslået et særligt spor og et mærke i vinduet til pendlere, ligesom de lokale har haft forrang på Fanø-færgen, siger Christian Juhl.

Han nævner også problemerne med indfødsret. Ifølge ham bliver nogen nægtet dansk indfødsret på grund af en mindre formalitet.

Siden 2018 har dansksindede med bopæl i Tyskland kunnet søge om dansk statsborgerskab.

- Vi inviterer udlændinge- og integra-

Sig, hvad I selv vil

Han lægger vægt på, at mindretallet selv skal finde sin form at organisere sig på.

- Vi følger med i de fire strukturmodeller, og ofte bliver vi spurgt, hvorfor vi ikke siger vores mening, men det er organisationerne selv, der skal finde ud af, hvad de har brug for.

Sydslesvigudvalget er, understreger han, bevillingsgivere, ikke administratører af mindretallet.

- Hvis vi kom med vores mening, ville vi risikere, at de retter sig ind efter det, siger han.

Det vil han helst undgå.

- Foreningerne skal trives og selv diskutere, hvordan medlemmerne føler sig bedst hjemme, siger udvalgsformanden.

Det er vigtigt for os at mødes med foreningerne.

Sydslesvig. Der har været problemer, fordi pengene ikke har været brugt til det, de var øremærkede til.

- Jeg ved, at Landboforeningen har reorganiseret, men vi ved ikke, hvad den vil. Vi har ikke hørt fra den. Hvis der kommer et udspil, så ser vi på det.

Selv om Christian Juhl er glad for, at det nu er muligt at klare nogle møder med mindretallet over Skype,

tionsminister Mattias Tesfaye til et møde i september, siger Christian Juhl og nævner, at SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen har foreslået, at foreningerne sætter kræfter af til at hjælpe de enkelte medlemmer med at søge.

Det danske mindretal var i 1920 i høj grad et Flensborg-fænomen. Ude på landet var der kun ganske få dansksindede, der hejste flaget.
Fotos: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek

Det danske mindretals fødselstime

For 100 år siden måtte danskerne syd for den nye grænse pludselig til at stå på egne ben. Tidligere havde folkegruppen samarbejdet med danskerne i Sønderjylland.

Af Jens Nygaard

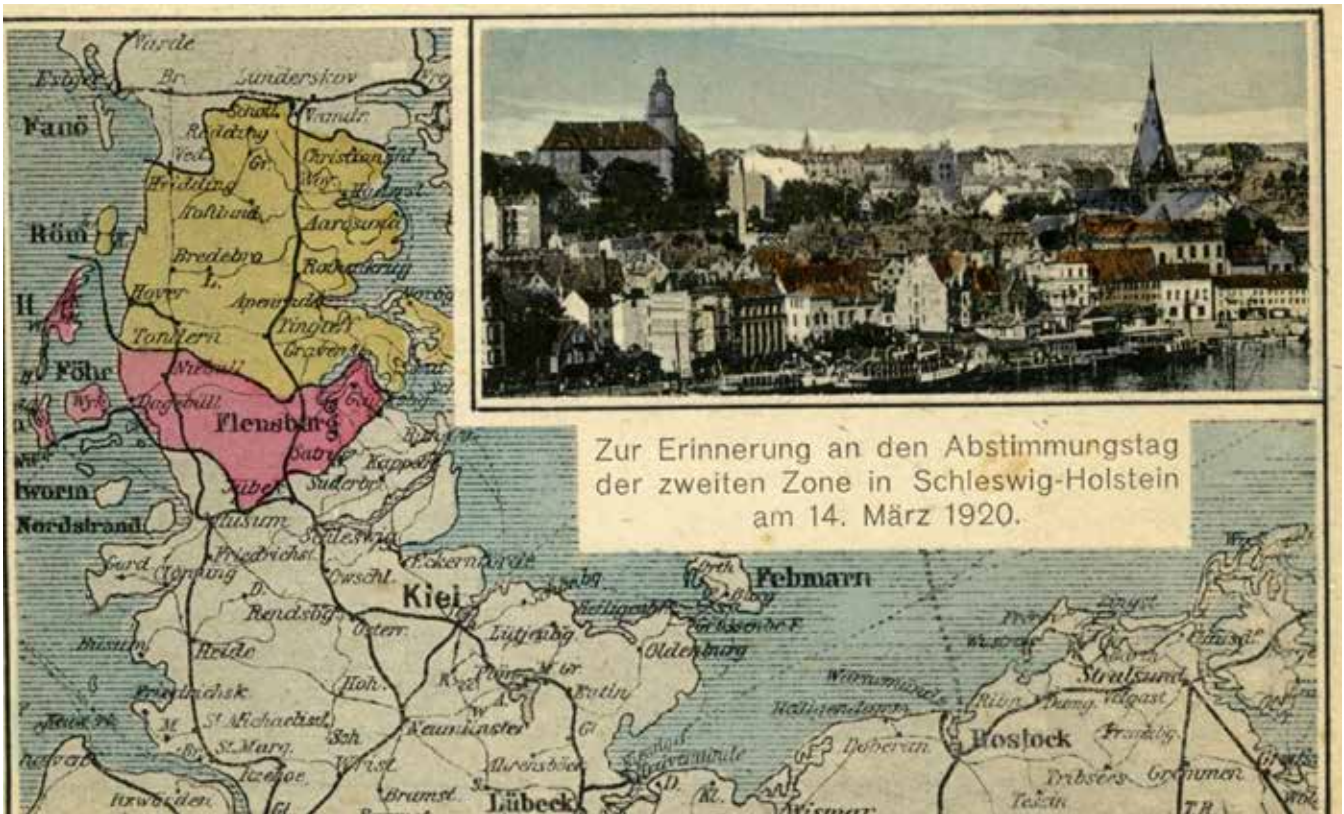
For 100 år siden jubledede danskerne i Sønderjylland, for de var netop kommet hjem til Danmark efter at have

lidt under det prøjsiske styre i 56 år. Men syd for den nye grænse var der ikke jubel blandt danskerne. De havde slidt og slæbt under afstemningskampen, men måtte efter afstemningen i den såkaldte Zone 2 den 14. marts 1920 erkende, at der overalt havde været et stort tysk flertal. Landegrænsen syd for Mellemslev måtte vi opgive denne gang; thi sindelaget var ikke vort, og at tage land med længere, end hvor sindet,

tanken og livet er med, er som at ville høste, førend kornet er vokset, skrev sygeplejersken Maren Sørensen. Hun skulle senere blive en af de vigtigste igangsættere blandt danskerne lige vest for Flensborg.

Uenighed om zonegrænsen

Nu skulle danskerne syd for grænsen til at stå på egne ben efter tidligere at have samarbejdet med danskerne i Sønderjylland.

Den nye grænse kom til at følge linjen mellem de to afstemningszoner.

Fra et stort dansk valgmode ved Altes Gymnasium i Flensburg. Problemet var, at de tyske møder var langt større.

Mange danskere i Sydslesvig følte sig forladt og til dels forrådt – her kunstnerisk udtrykt ved den lille grænseovergang Skomagerhus.

Som der syd for den nye grænse ofte ikke var blide følelser overfor. Holdningen var, at man godt kunne have taget større dele af Sydslesvig og specielt Flensborg med i den Zone 1, hvor der blev stemt en bloc, og som senere endte med at gå til Danmark.

Men det havde blandt andet H.P. Hanssen ikke ønsket. Frygten var, at det kunne ende med et samlet tysk flertal – og hvis ikke, måtte man forvente at få mange modvillige tyskere med til Danmark.

Papir og realitet

Udgangspunktet for det nye danske mindretal var dog bedre, end det havde været under kejserdømmet. Det lå nemlig klart, at den nye tyske Weimar-republik ikke ønskede at fortsætte den hårde undertrykkelse. På papiret var der gode muligheder for at fungere som et mindretal med

skolevæsen, kulturelle foreninger og meget andet.

Et er imidlertid, hvad der står på noget papir – og noget andet er de politiske realiteter. Tyskland havde nemlig dengang – selv om landet var blevet amputeret – stadig et stort

Sydslesvig under: Hvis de fik indrømmelser, ville polakkerne kræve det samme.

Uensartet

I det hele taget var danskerne syd for den nye grænse en uensartet

“
**Holdningen var,
 at man godt kunne
 have taget
 specielt Flensborg med.**”

polisk mindretal. Dem var tyskerne ikke indstillet på at imødekomme i ret høj grad, og det led danskerne i

flok. Langt de fleste danske stemmer var blevet afgivet i Flensborg, og det skulle da også vise sig, at mel-

Det danske spejdervæsen kom hurtigt op at stå i Sydslesvig i 1920'erne. Her ses en parade i Storegade.

lemkrigstiden blev præget af, at det først og fremmest var Flensborg, det drejede sig om for danskerne.

De ledende inden for de danske rækker i Sydslesvig dengang stammede næsten alle nordfra, og de talte godt dansk, fortæller historikeren Mogens Rostgaard Nissen fra Forskningsafdelingen ved Dansk Centralbibliotek i Flensborg.

Der var mange andre, der så sig selv som danskere – men de kunne for det meste ikke tale dansk efter at have været under Prøjsen i mange år. Mange af dem talte plattysk til daglig.

Forening

Det vigtigste var, at det nye danske mindretal hurtigt skulle have etableret en kulturel forening. Den Slesvigske Forening blev stiftet enten den 26. eller den 28. juni 1920.

Her er oplysningerne modstridende. Der findes ikke fotos fra det stiftende møde, og det er også lidt mærkeligt, at begivenheden slet ikke omtales i

sig ved, at der ingen af stederne i navnet blev skiltet med enten dansk eller tysk.

”
Sidst i 20'erne var der en vis afspænding i det dansk-tyske forhold.”

Flensborg Avis – det var ellers herfra, initiativet kom.

En måned senere blev den tyske Slesvigske Vælgerforening stiftet nord for grænsen, og historikere har hæftet

Man samlede sig om det slesvigske – sikkert for ikke at støde mulige medstridere fra sig. Samtidig var det påfaldende, at det tyske mindretal nord for grænsen

havde en grænseflytning med i sit program, mens det ikke var tilfældet for det danske mindretal i Sydslesvig. Men det lå som det udtalte endemål, har historikeren René Rasmussen skrevet.

Senere blev der dannet en Slesvigsk Forening for Gottorp Amt og en anden forening for landdistrikterne. Her ville den universelle forening gerne have »danksindede« med, mens det nede i Gottorp Amt var nok, hvis man var »slesviger«.

Og det var jo absolut ikke det samme, siger Mogens Rostgaard Nissen.

Fattige danskere

Mindretallets ledelse var ofte journalister, funktionærer og købmænd, men ellers kunne det konstateres, at danskerne oftest kunne findes inden for de socialt dårligt stillede lag. I Flensborg boede de ofte i byens nordlige del i arbejderkvartererne, og ude på landet var der tit tale om

småbønder, landarbejdere og håndværkere. Herude var danskheden selv de steder, hvor den stod stærkest, meget svag.

En del steder vest for Flensborg blev

Ernst Christiansen, der ud over at være chefredaktør på Flensborg Avis også blev den første formand for Den Slesvigske Forening.

Han og mange andre i Sydslesvig

“

**En grænseflytning
var det udtalte
endemål.**

”

der talt en del sønderjysk – men det var langt fra en garanti for et dansk sindelag.

Vi vil hjælpe vor hjemstavns befolkning til at finde sig selv igen, sagde

mente, at det oprindeligt danske var blevet dækket af et lag tysk fernis, som kunne fjernes igen. Men det var en holdning, der ikke blev delt af mange nord for grænsen – blandt

Den første danske privatskole blev indrettet i Hjemmet i Mariegade. Midt i 1920erne kom Duborg-Skolen til.

Sydslesvigske danske ferieborns sommerophold i Danmark var allerede startet i 1919. Der blev blandt andet brugt skib til transporten.

andet ikke de fleste politikere, der mere baserede sig på sindelaget end på afstamningen.

Vokseværk

Det danske mindretal i Sydslesvig blev dengang skønnet til at være på 10-15.000 mennesker – og dermed meget mindre end den cirka 1 million polakker, der også boede i republikken. Fra Danmark flød der hjælp – men kun til den tidligere afstemningszone 2. Syd for denne ønskede man ikke at støtte.

Danskhedens fordeling i Sydslesvig viste sig ved rigsdagsvalget i 1921. Her blev der afgivet 3671 danske stemmer i Flensborg og kun cirka 1000 danske stemmer i resten af Sydslesvig. I Slesvig by var der kun 30 danske stemmer.

Nogle år senere kom der øget tilstrømning til de danske rækker. Det hang især sammen med den tyske hyperinflation, hvor et brød til sidst kostede billioner af mark. Udviklin-

gen førte også til, at småsparere mistede alle deres penge, og det skabte en bitterhed mod staten.

Midt i 20'erne var der 6-7000 medlemmer, fortæller Mogens Rostgaard Nissen.

Skolegang

Det var meget vigtigt for mindretallet så hurtigt som muligt at få dansk skolegang til børnene.

Den for det danske sprog så dårlige stilling hang nemlig især sammen med, at der i omkring 50 år ikke havde været danske skoler.

I Flensborg meldte der sig 1000 elever, der gerne ville i dansk grundskole, men en sådan skole skulle dengang drives af de lokale tyske myndigheder, der ønskede at holde tallet så lavt som muligt og fik det barberet ned til 239.

Det var for at imødegå noget sådant, at Dansk Skoleforening blev stiftet i maj 1920 – og for at få lavet en privatskole for de ældre klasser.

Og det var også for at styrke båndet til Danmark, at Komitéen for slesvigske Børns Ferierejser blev oprettet, ligesom der blev lavet et dansk kirkevæsen, der kom flere danske foreninger og meget andet.

Sidst i 20'erne var der en vis afspænding i det dansk-tyske forhold – men så kom krakket i 1929, der nogle år efter med René Rasmussens ord »førte Weimar-republikken ind på den dødsrute, der endte med dens sammenbrud«.

Ved valget i juli 1932 fik nazisterne 61,9 procent af stemmerne i Sydslesvig. Det var den største tilslutning til Hitler og hans parti noget steds i Tyskland.

Skønt den officielle holdning fra Berlin var, at det danske mindretal ikke skulle chikaneres, kørte nazisterne i Slesvig-Holsten en hård linje over for de dansksindede. Tildeling af fødevarehjælp, brændselshjælp, boliger blev ofte betinget af, at man tog sine børn ud af de danske skoler.

”
- Det er lidt mærkeligt at lægge op til, at SdU forsvinder.
“

Alt kom på bordet

Anders Kring fra SdU, Lars Kofoed-Jensen fra Skoleforeningen, og Jens A. Christiansen fra SSF fortæller om tilblivelsen af analysen, der kan forandre hele mindretallets struktur.

Af Kasper Skovse

Det danske mindretal og adskillige af mindretallets organisationer kan i år fejre 100 år, men selv om mindretallet lever i bedste velgående, har der i flere årtier været til tider ret heftige diskussioner frem og tilbage, om mindretallets eksisterende struktur fungerer optimalt.

I 2019 tilbød ni forvaltningschefer fra de sydslesvigske organisationer og generalsekretæren i Grænseforeningen at udarbejde en samlet analyse-

rapport af mindretallets struktur. De fik lov.

- Det er vigtigt at pointere, at mindretallet ikke er i krise rent opgavemæssigt. Hovedorganisationerne leverer varen. Børn går i børnehave og i skole, der er kulturelle aktiviteter og en sundhedstjeneste, siger Jens A. Christiansen, generalsekretær for Sydslesvigs Forening.

Det alle taler om

Resultatet er en analyserapport, der rummer meget af det, som alle har talt om, men ingen før har haft skrevet ned. Og den er udarbejdet af de folk, der hver dag sidder med mindretallets store og små problemer. Ni forvaltningschefer og deres sparringspartner fra Grænseforeningen, som har vidst, hvor hunden ligger begra-

vet, og skoen trykker. Og de var alle enige i, at alt skulle med, også det, der ikke var politisk populært.

- Det er ingen videnskabelig rapport, men en pragmatisk, erfaringsbaseret analyse af mindretallet, sådan som vi oplever det, siger direktør Lars Kofoed-Jensen fra Skoleforeningen.

- Vi har været åbne og intet har været tabubelagt. Det har været lidt mærkeligt at læse i en rapport, som jeg selv var med til at lave, at SdU måske forsvinder, men alt måtte siges, alt måtte foreslås, siger direktør Anders Kring fra Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger.

- Det er måske første gang i Sydslesvigs historie, at det har været muligt. Forvaltningscheferne har omhyggeligt undgået at prioritere de fire forslag til en ny struktur for mindre-

“ - Det er en pragmatisk, erfaringsbaseret analyse. ”

tallet, som rangerer fra lidt småjusteringer til en total rekonstruktion af mindretallets ledelsesmæssige og strukturelle opbygning. Den opgave har de overladt til mindretallet selv.

De svære valg

- Vi har forsøgt at facilitere en diskussion og fremlægge forskellige scenarier for mindretallet, siger Lars Kofoed-Jensen.

Han understreger, at analysen ikke er en effektiviseringsanalyse, og at den rummer ikke forslag til, hvor og hvad der kan spares.

- Folk tror, at man ved at lægge administrationer og organisationer sammen kan spare en masse. Jeg er ikke blevet modsagt, når jeg har sagt, at der ikke er noget at spare. Der er mulighed for optimering, men der er ingen økonomisk gevinst ved det her, mener skoledirektøren.

Til gengæld kan mindretallets organisationer og ledelseslag blive bedre

rustet til at tage fat i svære ting som sprogpolitik, og hvor dansksindet man skal være for at være medlem af en dansk fodboldklub. Samtidig

Kring formulerer det.

Eller som Jens A. Christianen siger det:

- I 2010 var mindretallet truet. Det

“ Der er ikke noget at spare ”

“ efterspørges der oftere og oftere en person eller et organ, der har lov og bemyndigelse til at udtale sig på hele mindretallets vegne og indgå forpligtende aftaler med eksempelvis forbundsregeringen i Berlin.

- Vi er ikke i 1956. Skal vi virkelig gøre tingene som dengang, som Anders

lykkedes at komme ud af krisen, men kunne det være håndteret anderledes, hvis vi havde haft en anden struktur? Det kan vi diskutere nu. Analyserapporten er udarbejdet. Nu starter diskussionen om den kommende struktur.

Jimmy Bjørn – til venstre – og Brian Nielsen slæber skrumlet ud af kassevognen. Foto: Rasmus Meyer

Thyra Danebod kom til Danevirke i 2020

Et maleri af Dronning Thyra dukkede op på Lolland, og blev fragtet til Sydslesvigsk Forenings museum i Sydslesvig. Det har en lang og bevæget historie bag sig.

Af Peter Hansen

Jimmy Bjørn var betænkelig ved at udbyde maleriet på loppemarked, som Søllested Gymnastikforenings Venner ellers gjorde med de genstande, den fik foræret. Noget sagde ham, at det næppe ville indbringe meget, men måske kunne have en

anden form for værdi for nogen. Han kunne se, at det var malet af en Arthur Petersen, og at motivet var noget vikingetidsagtigt noget. Arthur Petersen var højskoleforstander. Han ledede i begyndelsen af det 20. århundrede Lollands Højskole, som lå i den lille lollandske stationsby med det beskedne navn Søllested. Den er nu ikke så sølle endda, og navnet er i virkeligheden afledt af det gamle danske mandsnavn Zulfa. Arthur Petersen holdt af at male billeder. Og han var – som mange andre højskolefolk på den tid – dybt

engageret i Grænselandet og Sønderjylland og Sydslesvig.

Det bærer den tidligere højskole stadig præg af. Bygningerne rummer i dag en fri- og kostskole, men den genforeningssten, Petersen holdt indvielsestalen over i 1925, står stadig i skolegården.

Et billede af et billede

De to passioner i forening fik ham til at male et oliemaleri efter forlæg af et litografi, Lorenz Frølich havde begået i 1855. Det forestillede Gorm den Gamles dronning, Thyra Dane-

Jimmy Bjørn, Lars Erik Bethge og Jytte Nielsen afslører værket. Foto: Rasmus Meyer

bod, som står ved Slien og befaler forsvarsværket Danevirke bygget. Der skal have været andre, der fik samme ide. Der hænger også en

Trier. Nej, ikke ham fra Røde Mor, men en tidligere kendt billedkunstner, der havde nær tilknytning til højskolemiljøet.

Højskole. Det lykkedes at redde store dele af møbler og inventar, heriblandt Arthur Petersens billede af Lorenz Frølichs billede.

”

Vi var ikke meget for at sætte det på loppemarked.

“

eftergørelse af billedet på Rønshoved Højskole mellem Kruså og Egernsund, så vel som på Vestbirk Efterskole nordvest for Horsens. Billedet i Vestbirk er malet af Troels

Petersens billede af billedet kom også op at hænge på en højskole, nemlig den han selv var forstander for. Der hang det i op mod fyrre år. Midt i 1950'erne brændte Lollands

Mens skolen blev sat i stand igen, lagde gårdejer Arne Kristjansen, der havde en stor ejendom uden for Søllested, hus til, at undervisningen kunne fortsætte.

Maleriet på vej ind på museet. Det fylder en del. Foto: Rasmus Meyer

Lars Erik Bethge fortæller gæsterne fra Lolland om voldanlæggets og omegnens historie. Foto: Rasmus Meyer

Det var den daværende forstander så taknemmelig over, at han forærede Arthur Petersens billede til gårdmanden, der hang det op på en hæders-

i Søllested. Også der kom billedet af Thyra Danebod til at hænge på en fremtrædende plads i stuen, og der hang det i mange år.

overtage møblement og interiør fra huset. Venneforeningen samler penge ind til gymnastikforeningen blandt andet

“

Billedet er en del af Danevirkes historie

”

plads i sin stue. En snes år senere afhændede han ejendommen og flyttede ind i en villa

Lige til i år, faktisk. Da hans enke gik bort, tilbød deres arvinger Søllested Gymnastikforenings Venner at

ved at holde loppemarked, så den slags donationer er kærkomne.

- Der skal det hænge, sagde Lars Erik Bethge. Og så gik museets pedel, Uwe Petxke-Loeck i gang. Foto Rasmus Meyer.

Man kan dårligt undgå at se værket, hvis man vil gennem hele Danevirkes udstilling.

- Men vi var ikke meget for at sætte det billede på loppemarked. Det ville måske indbringe en halvtredser, og noget sagde os, at det fortjente bedre, siger Jimmy Bjørn fra venneforeningen.

Han forskede lidt i motivet og billedets historie, og mente så, at det vel egentlig hørte til i Sydslesvig.

- Jeg kontaktede Sydslesvigsk Forening, som henviste til Danevirke Museum, og museets leder, Lars Bethge sagde ja tak, fortæller Jimmy Bjørn.

Grænseforening og autofirma hjalp

Men billedet skulle også fragtes over Femerbælt og ned til den gamle

grænsevold, og det havde hverken museet eller Søllested Gymnastikforenings Venner midler til. Der findes firmaer, der har specialiseret sig i transport af kunstværker, men de ved godt, hvad de vil have for det. Også det blev dog løst, for lolliker er slet ikke så rådvilde.

Jimmy Bjørn postede et opslag på Facebook, og efterlyste et køretøj. Allan Niemi, der driver Opelværkstedet i Naskov tilbød at låne en kassevogn ud til transporten, og Jytte Nielsen, der er formand for Grænseforeningen på Lolland, fik sin bestyrelse med på at afholde de udgifter, der stadig måtte være. Museumsleder Lars Erik Bethge havde

på forhånd udset sig, hvor billedet skulle hænge. På trappen, der fører fra vold-udstillingen op til mindretals-udstillingen.

Og han er glad for gaven, selv om myten om, at Dronning Thyra var den, der lod Danevirke bygge ikke helt holder vand.

- Billedet er en del af Danevirkes historie, fordi det er med til at illustrere, at denne store danske nationale myte, som N.F.S. Grundtvig var med til at præge, spillede en stor rolle ikke mindst på højskolerne, siger han. Thyra Danebod levede i 900-tallet, og nyere udgravninger har godtgjort, at bygningen af Danevirke blev påbegyndt allerede i 400-tallet.

Ministre og majestæt hos mindretallet

Jubilæumsåret 2020 blev anderledes end forventet. Men interessen for mindretallet og grænselandet er der fortsat. Det er højtstående besøg et tydeligt udtryk for.

Af Rasmus Meyer

Slesvig-Holstens ministerpræsident, Daniel Günther, sagde det meget tydeligt, da han forleden startede sin sommertur:

- Jeg vil som det første besøge jeg fra det danske mindretal, fastslog han. Udtalelsen faldt, da han sammen med Klaus Schlie, der er formand for den slesvig-holstenske landdag, var på en to-dages sommerrejse i grænselandet.

Rejsen havde mottoet "100 år efter folkeafstemningen - sammen over grænser", og ministerpræsidenten understregede, at han på begge sider af grænsen ville besøge institutioner, der arbejder for at fremme det gode

Statsminister Mette Frederiksen mødtes med de danske sydfra 100 år efter grænsedragningen. Foto: Martin Ziemer, SSF

I har en helt særlig betydning for Slesvig-Holsten. I bygger bro mellem

han besøgte Flensborghus, Her orienterede mindretalsorganisationerne om det danske arbejde syd for grænsen.

Det var ikke første gang, han besøgte stedet. For han var der også, da Dronning Margrethe 2. besøgte Flensborghus i september 2019.

Historiske besøg

I hele fire dage rejste Dronning Margrethe 2. rundt i Sydslesvig. Hun besøgte flere af mindretallets organisationer, og besøget gjorde indtryk på delstatens ministerpræsident, flertalsbefolkningen og særligt på mindretallets medlemmer. Men besøget gjorde bestemt også indtryk på dronningen. Det bekræftede hun endnu engang i et interview med TV2 i juni 2020.

Så kom Corona-krisen, der satte en dæmper på besøgene. Derfor måtte

I har en helt særlig betydning for Slesvig-Holsten.

forhold mellem Danmark og Tyskland.

- I bidrager i den grad til det, og

Danmark og Tyskland. Derfor ville jeg starte min rejse her i mindretallets højborg, sagde Daniel Günther, da

Gitte Hougaard-Werner, SSF-formand, giver interview mens Daniel Günther, Slesvig-Holstens ministerpræsident, og Klaus Schlie, Slesvig-Holstens parlamentspræsident, ser på. Foto: Martin Ziemer, SSF

kulturminister Joy Mogensen give afkald på et fysisk besøg, da hun i marts skrev under på en dansk-tysk UNESCO-ansøgning om at optage det fredelige samliv på UNESCOs liste over immateriel kulturarv. Underskriftceremonien forgik elektronisk, men da samfundene og grænsen igen åbnede trinvist, kom kulturministeren alligevel på besøg. Statsminister Mette Frederiksen, der også skulle have deltaget i 2020-arrangementerne, nåede desværre ikke over grænsen i denne omgang. Men hun mødtes alligevel med repræsentanter for de sydslesvigske organisationer. Hun mødtes med dem i Kruså på det historiske sted, hvor Christian X. for 100 år siden ligeledes mødtes med de danske sydfra. Her gentog statsministeren sin forgænger Niels Neergaards historiske ord, at de danske i syd ikke skal blive glemte. Grunden til den store interesse for

det danske mindretal og grænselandet er selvsagt markeringen af grænsedragningen for 100 år siden. Men alle besøgene understreger grænselandets helt særlige betydning. Mindretallene og flertalsbefolkningerne på begge sider af grænsen har nemlig formået at vokse sammen, uden at nogen har skullet give afkald på sindelaget, sproget, kulturen eller identiteten. Mindretallene er blevet en fast bestanddel af grænselandet, og det positive samarbejde med flertalsbefolkningen har bidraget til det gode samar-

bejde på tværs af grænsen. Den unikke situation er UNESCO-ansøgningen netop et udtryk for, og viser, at Sydslesvig helt afgjort er et besøg værd.

Statsminister Mette Frederiksen sammen med Gitte Hougaard-Werner, SSF-formand. Foto: Martin Ziemer, SSF

Endnu ældre handelsplads fundet vest for Hedeby

Henved tolv kilometer vest for Hedeby lå ved Ellingsted en handelsplads, som måske er fire hundrede år ældre end Hedeby selv. Fra Ellingsted var der passage ad åer og floder til Nordsøen.

Af Peter Hansen

Ny forskning har vist, at den velkendte handelsplads Hedeby næppe er hverken den første eller den ældste ved porten til Norden.

Detektoramatører har fundet en bebyggelse længere vestpå ved Danevirkevolden, der er endnu ældre.

Det havde for blot få år ikke været muligt, da det tidligere var forbudt i

Slesvig-Holsten at bruge en metaldektektor andre steder end på sin egen grund og ved stranden.

I dag kan man blive certificeret til det af Archäologisches Landesamt, men er så pligtig at indberette, hvad man

finder.

Ved landsbyen Ellingsted, tolv kilometer vest for Hedeby, har man fundet beviser for, at her allerede i 400-årene har ligget en bebyggelse, der havde et areal som cirka udgjor-

Ellingsted kan have været Hedeby's Nordsøforbindelse.

Den formodede handelsplads ved Ellingsted var ret omfattende for sin tid. Foto: Archäologisches Landesamt Schleswig-Holstein

de en tiendedel af Hedeby.

Enten har der boet en stormand, eller også har der været handlet med ret eksklusive varer, siger Lars Erik Bethge, museumsleder på Museum Danevirke.

Det bygger han på, at der er fundet arabiske og romerske mønter, dyre smykker og metalbarrer ved Ellingsted.

Og deres alder sandsynliggør også, at handelspladsen, som det sikkert har været, er ældre end Hedeby.

Husene er dog yngre

Det til trods for, at de huse, man har gravet ud ved Ellingsted, er fra omkring år 800.

Selv om mønter af ædelt metal godt kan holde sig i 400 år, er de ikke længere gangbar mønt. De har nok deres metalværdi, men ikke den pålydende. Der er udgravet to grubehuse. Det er huse, der er delvist gravet ned i jorden, og ifølge denstoredanske.dk ikke eller sjældent fandt anvendelse som beboelse.

Der er endvidere fundet trækonstruktioner fra andre huse på stedet.

De fartøjer, man sejlede varer med den gang, var betragteligt mindre end selv de mindste coastere, vi kender i dag.

Nydamskibet, der blev fundet nord

Lars Bethge drømmer om en permanent udstilling af alle fundene fra Ellingsted. Lige nu er det ret begrænset, hvad man kan. Foto: Peter Hansen

land og Sverige.

Mangler middelalderfund

Hedeby blev først anlagt som handelsplads omkring år 800. Den danske Kong Gudfred flyttede omkring år 800 de fordrevne købmænd fra den ødelagte handelsplads Reric ved Wismar hertil.

Han havde besluttet, at det var et passende sted at anlægge en

Bethge, at Ellingsted i en periode har tjent som Hedeby's nordsøforbindelse. Men handelspladsen ved Ellingsted må være blevet forladt på et tidspunkt.

Der er ikke fundet noget ved Ellingsted, der er fra middelalderen, siger museumslederen.

Danevirke Museum fortæller om fundene ved Ellingsted dels gennem plancher og en brochure, dels ved at udstille en mindre samling pilespidser og andre effekter derfra.

Lars Erik Bethge nærer et stort ønske om at kunne etablere en permanent udstilling med alle fundene fra Ellingsted.

Men det har vi hverken kvadratmeter eller faciliteter til lige nu, siger han. De fund, der er udstillet ligger i en montre, udlånt af Museum Sønderjylland. Den er udstyret med affugter, så effekterne ikke ældes unødigt af at ligge der.

“

Vi mangler plads og faciliteter til at udstille fundene.

”

for Dybbøl, var for eksempel blot 23 meter langt og tre meter bredt. Datidens handelsskibe har altså fra Nordsøen kunnet sejle ad Ejderen, Treene og Reider Å til Ellingsted. Derfra var der ikke langt over land til fjorden Slien og sejlruterne til Sjæl-

handelsplads, og Hedeby's historie gav ham ret. En overgang var den Nordens største by med over 2000 indbyggere. Siden blev skibenes dybgang sådan, at det blev nødvendigt at flytte handlen til Slesvig. Det er tænkeligt, mener Lars Erik

Samtale om grænseland

Noget blev trods alt til noget midt i alle aflysningerne.

Af Hasse Neldeberg Jørgensen

Ved indgangen til 2020 var kalenderen fuld af mange, mange store og små arrangementer, der skulle markere Genforeningen i Sønderjylland, afstemningerne i 1920 og det dansk-tyske venskabsår.

Der var gennem flere år brugt mange gode kræfter på festligholdelsen. Og så kom Corona i marts!

Langt det meste er aflyst og vi står alle tilbage med en underlig, uforløst følelse. Alligevel er der trods alt også, skal vi sige, afledte effekter af forbedelserne. Æn er arbejdet i og fællesskabet omkring dansk-tyske samarbejder og planlægning af jubilæet.

Meget måtte aflyses

Der er trukket på i forvejen gode relationer og bekendtskaber. Og der er skabt nye der helt sikkert er af varig betydning.

Således også i den komité af danske og tyske kirkefolk fra grænselandet, der gennem 2019 mødtes mange gange for at forberede en bred vifte af gudstjenester, koncerter og meget andet.

En enkelt af de forberedte festgudstjenester blev heldigvis gennemført, nemlig i Københavns domkirke den 10. januar.

Fik lov af Forum

Der skal ikke her dvæles ved det meget andet, der skulle have udfoldet sig. Men derimod fortælles om et fælles projekt, som faktisk ser dagens lys og sendes ud her i efteråret 2020. Samtalekort/Gesprächkarten om "Grænseland/Grenzland".

Ideen til disse kommer fra den tyske

Den violette farve skal lede tanken hen på liturgien.

præst ved Haderslev domkirke, Christa Hansen og Sydslesvigprovsten Hasse Neldeberg Jørgensen. Samtalekort, er, som navnet siger, et spil kort med tekster i stedet for spillekort. Hvert år udsender Grundtvigsk Forum

et sæt kort, der knytter sig til et udvalgt emne.

Christa Hansen og jeg fik af Grundtvigsk Forum tilladelse til at kopiere ideen og i øvrigt også gode råd og vejledning med på vejen.

Vi valgte titlen "Grænseland" for at få belyst begrebet så bredt som muligt. Altså ikke alene det geografiske, grænselandet i bestemt form. Men grænseland i bred betydning; i vore sind og hjerter og på kryds og tværs af tid og rum.

Grænseoverskridende redaktion

Der blev sammensat en arbejdsgruppe af folk fra de danske og tyske mindretal, der blev bedt om at komme med forslag til tekster.

Modellen er udformet således, at der på hvert kort er et citat fra for eksempel en sang eller en salme. Det kan også være et synspunkt, et udsagn, en påstand.

Altså sammen relateret til en overvejelse over "Grænseland". Gruppen har både valgt tekster og formuleret spørgsmål til hvert udsagn.

Det hele er redigeret sammen af Christa Hansen og Hasse Neldeberg Jørgensen og er blevet til 32 spændende kort.

Hvert kort bringer teksten på både dansk og tysk. Og hvorfor så lige 32 kort? Fordi æsken ved første øjekast ligner et kortspil. Og skat-spillet med sine 32 kort er jo netop udbredt her i det dansk-tyske grænseland.

Bør vække eftertanke

Æsken er i øvrigt forsynet med en markant, violet farve for at lede tanken hen på én af de markante,

Christa Hansen, tysk præst i Haderslev, og Hasse Neldeberg Jørgensen, dansk provst i Sydslesvig fik ideen. Foto: Martin Ziemer

bentlig befordre i mange år frem.

Kortene distribueres via provstierne til interesserede i menighederne på begge sider af grænsen.

Tanken er, at man vælger en bordfor-

fælles dansk-tyske sammenkomst, hvor der drøftes på kryds og tværs af sprog, kirkesamfund og geografi. Bag udgivelsen står de tre stifter: Slesvig-Holsten, Ribe og Haderslev

“

Måske kan kortene befordre dansk-tyske sammenkomster.

”

liturgiske farvet i kirkeåret. Violet bruges i advents- og i fastetiden. En farve, der symboliserer forberedelse og eftertanke. Og det kan Samtalekortene forhå-

mand eller ordstyrer, der læser op fra kortene og stiller det dertil knyttede spørgsmål.

Da kortene er på både dansk og tysk kunne det måske også befordre til

samt Nordschleswigsche Gemeinde og Dansk Kirke i Sydslesvig.

lejrskole kursuscenter eventyr...

Spejdergården Tydal er en gammel udflyttergård (1863) fra den gamle Tydal-landsby, der lå ved Angelbo-vejens vadedsted over Trenen. Korpsset erhvervede gården i 1963.

Tydal er i dag et samlingssted for spejdere fra nord og syd, for lejrskoler, kurser, fester og mødested for organisationer og foreninger. Tydal ligger i den naturskønne og fredede Trenedal i Eggebek sogn og er velegnet til små og store arrangementer.

40 senge fordelt på 1-, 2-, 3- og 5- personers værelser i hostel-standard, 4 spejderhytter med max. 36 sengepladser, teltpladser op til ca. 800 personer

www.tydal.de

Spejdergården Tydal, Tüdal 1, D-24852 Eggebek
+49 4609 91030 · tydal@sdu.de

www.SdU.de

  @sdusydlesvig | #fritidmedindhold

Sydlesvigs danske Ungdomsforeninger

Lejrskole- eller kursusophold ved vadehavet?

Tag på opdagelse i UNESCO-verdensnaturarven vadehavet

Oplev UNESCO-verdenskulturarven med ”Danmarks fødselsattest” Danevirke og vikingetidens metropol Hedeby eller se nogle af Danmarkshistoriens betydeligste fund på Gottorp Slot

Slap af ved nogle af vadehavets fineste strande

Bo i enestående historiske omgivelser fra 1600-tallet

Læs mere om mulighederne for skoler og private grupper på

www.skipperhuset.de

Am Hafen 30
D-25832 Tönning

bestyrer: Kerstin Pauls
tlf. 0049 4861 5493
kerstin@syfo.de

Skipperhuset

Oktober 2020

Udgiver: Flensborg Avis
Ansv. Chefredaktør: Jørgen Møllekær
Redaktion: Jens Nygaard,
Rasmus Meyer,
Peter Hansen.
Hinnerk Petersen,
Hasse Neldeberg Jørgensen,
Jens A. Christiansen
Layout:
Lisa Hammond Ylander/Kay Ohlsen
Trykt på miljøcertificeret papir.

Sydslesvigsk Forening
Dansk Generalsekretariat
Norderstraße 76
24939 Flensburg

Post til:
Postfach 2664
24916 Flensburg

Telefon: +49 (0) 461 14408 122

info@syfo.de

Sydslesvig Magasin

Sydslesvig Magasin er et fællesprojekt mellem Sydslesvigsk Forening, det danske mindretals kulturelle hovedorganisation, Flensborg Avis, der er mindretallets dagblad, Dansk Kirke i Sydslesvig og Sydslesvigs Danske Ungdomsforeninger.

Magasinet bliver sendt til en række beslutningstagere og meningsdannere i Danmark.

Vi stræber efter at lave et magasin, der giver danske i Danmark et billede af vilkårene for de danske i Tyskland.

www.syfo.de

www fla.de

www.sdu.de

www.dks-folkekirken.dk

Arrangementer er foromtalt med forbehold for Corona-udviklingen.